

TILAK MAHARASHTRAVIDYAPEETH, PUNE

M.A. YOGA

EXAMINATION : APRIL 2023

FOURTH SEMESTER

Sub. : Patanjali Yoga Sutra (402)

Date: 19/4/2023

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Multiple choice questions. (10)

1. There are total----- no of sutras in the 'Yog Sutras of Patanjali' .
a) 194 b) 195
c) 196 d) 197
2. Siddhis are trated as ----- in Vyuthan.
a) Upsarga b) Apasarga
c) Jay d) Vijay
3. ----- is achieved by the practice of 'Kriya Yoga'.
a) Chittaprasadana b) Abhyasvairagya
c) Kleshtanukaran d) Ishwarpranidhan
4. The five Kleshas include Avidya ----- ,Rag, Dvesh, Abhinivesh.
a) Viparyay b) Asmita
c) Alasya d) Angamejayatva
5. Bahiranga Yog include -----.
a) Yama, Niyam b)Asan, Pranayam
c) Pranayam, Pratyahar d) Yama, Niyam, Asan, Pranayam, Pranayam, Pratyahar
6. Khyati is -----.
a) Prasiddhi b) Dnyan
c) Pratishtha d) Saudnya
7. चित्तकविचारा ----- अनुगमात् संप्रज्ञातः ।
A) आनंद,अस्मिता b) प्रज्ञापूर्वक
c) तीव्रसंवेगानाम् d) निर्बीजस्य
8. तस्मिन्सति ----- गतिर्विच्छेदः प्राणायामः ।
a) बाह्यभ्यन्तर b) दीर्घसुक्ष्म
c) श्वासप्रश्वासयो d) स्तम्भवृत्ति
9. तस्य ----- प्रान्तभूमिः प्रज्ञा ।
अ) अष्टधा ब) पंचधा
क) सप्तधा ड) नवविधा
10. Animosity is destroyed with -----.
a) Satya b) Brahmacharya
c) Karuna d) Ahinsa

Q. 2 Short Answer questions (Any Four) (20)

1. Antaray
2. Yam-Niyam
3. Ishwarpranidhan
4. Pranav
5. Chittavritti
6. Nirbeej Samadhi

Q. 3 Long answer question (Any Two) (30)

1. Explain in detail – Ashtang Yog
2. Explain the Sutra 'Rutambhara Tatra Pradnya'.
3. Describe in detail – What is Samadhi ? based on following points – a) Sabeeja b) Nirbeeja c) Savitarka d) Savichar e) Dharmamegha

- सूचना :** १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१. योग्य पर्याय निवडा (१०)**
१. पतंजलि योगसुत्रांमधील सुत्रांची एकूण संख्या ----- आहे.
अ) १९४ ब) १९५
क) १९७ ड) १९६
२. सिद्धी या व्युत्थानातील ----- मानल्या जातात.
अ) उपसर्ग ब) अपसर्ग
क) जय ड) विजय
३. क्रियायोगाच्या अभ्यासाने ----- साधले जाते.
अ) चित्तप्रसादन ब) अभ्यासवैराग्य
क) क्लेशतनुकरण ड) ईश्वरप्रणिधान
४. क्लेशांमध्ये अविद्या, ----- राग, द्वेष, अभिनिवेश यांचा समावेश आहे.
अ) विपर्यय ब) अस्मिता
क) आलस्य ड) अंगमेजयत्व
५. बहिरंग योगामध्ये ----- यांचा समावेश होतो.
अ) यम, नियम ब) आसन, प्राणायाम
क) प्राणायाम, प्रत्याहार ड) यम, नियम, आसन, प्राणायाम, प्रत्याहार
६. ख्याति म्हणजे -----
अ) प्रसिद्धी ब) ज्ञान
क) प्रतिष्ठा ड) संज्ञा
७. वितर्कविचारा ----- अनुगमात् संप्रज्ञातः ।
अ) आनंद, अस्मिता ब) प्रज्ञापूर्वक
क) तीव्रसंवगानाम् ड) निर्बीजस्य
८. तस्मिन्सति ----- गतिर्विच्छेदः प्राणायामः ।
अ) बाह्यभ्यन्तर ब) दीर्घसुक्ष्म
क) श्वासप्रश्वासयो ड) स्तम्भवृत्ति
९. तस्य ----- प्रान्तभूमिः प्रज्ञा ।
अ) अष्टधा ब) पंचधा
क) सप्तधा ड) नवविधा
१०. ----- च्या पालनामुळे वैरभाव संपुष्टात येतो.
अ) सत्य ब) ब्रह्मचर्य
क) करुणा ड) अहिंसा

- प्र.२. टिपा लिहा (कोणतेही चार) (२०)**
१. अंतराय
२. यम नियम
३. ईश्वरप्रणिधान
४. प्रणव
५. चित्तवृत्ती
६. निर्बीज समाधी

- प्र.३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (३०)**
१. वर्णन करा - अष्टांग योग
२. 'ऋतंभरा तत्र प्रज्ञा' या सुत्राचे विवरण करा.
३. समाधी म्हणजे काय हे पुढील मुद्द्यांद्वारे स्पष्ट करा -
अ) सबीज ब) निर्बीज क) सवितर्क ड) सिवचार इ) धर्ममेघ